

TERRORISTEN

4 oktober 1974

Goede avond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Ons onderwerp voor heden dient door u in de zaal te worden gesteld. Mag ik van u vernemen welke keuze u voor vandaag maakt?

(Een zestal onderwerpen wordt opgegeven)

Ik heb een drietal onderwerpen gehoord, die een gemeenschappelijke noemer hebben. Ik zal daarom als titel stellen:

TERRORISTEN

Er zijn de laatste tijd in de wereld steeds meer groepen die met geweld iets doorzetten, vaak kleine minderheidsgroepen. In al deze gevallen valt op, dat deze groepen voordien langere tijd weinig of geen mogelijk hebben gehad zich te laten horen, en zich met eigen inzichten aan de wereld kenbaar te maken. Wanneer wij denken aan de Palestijnse terreur, zo dienen wij te beseffen dat dit vraagstuk langer bestaat dan de terreur. Maar eerst door het optreden in de gehele wereld van groepen terroristen kwam er een meer algemene aandacht voor dit probleem. Eerst toen de Fedajin e.a. begonnen ook buiten Israël op te treden, schrok de wereld wakker en besepte dat mogelijk ook de Palestijnen enig recht van spreken hadden.

Een ander voorbeeld van een groep die zich eerst niet kon laten horen, is het z.g. rode leger. Dit zijn mensen die men m.i. het beste kan omschrijven met de term anarchistische marxisten. Deze mensen zijn een overblijfsel van een veel grotere groep, die op meer normale wijze getracht heeft van zich en zijn denken te getuigen. Bij een beoordeling van hun optreden dient men bovendien te beseffen dat zij stammen uit een land waarin opvattingen van eer, zowel als groepsgebondenheid, de mensen eerder dan in uw land tot een extreem optreden voert, dan bij u denkbaar zou zijn. In eigen land hebben deze mensen bv. deelgenomen aan acties, waarbij men probeerde te voorkomen dat een vliegveld zou worden aangelegd op de bouwgrond van boeren. Welke actie m.i. niet zo gek was, want in Japan heeft men nu eenmaal niet zo heel veel goed bruikbare akkergronden. Ook aan andere acties, die een sociale achtergrond hadden, namen de latere leden van deze groep deel. Hun protesten, vooral tegen omkoperijen, resulteerden in een hard tegen hen optreden van de politie, terwijl niemand luisterde.

Zoals vele extremisten waren hun eerste daden van geweld gericht tegen hun eigen volk, waarbij zij gedreven werden door hun opvatting dat ook zij recht hadden gehoord te worden, terwijl de geldigheid van hun argumenten niet ontkend kon worden. De eerste groep die zo tezamen kwam en eigen wetten en regels begon te stellen, omvatte meer dan 200 mensen, waarvan nu slechts enkelen zijn overgebleven. Het feit dat deze vele leden wel geweld tegen geweld wilden zetten, maar geen interne discipline wilden aanvaarden, deed ook in de groep zelf het geweld hoogtij vieren. Hun houding werd feller en meer algemeen gericht toen het hen onmogelijk werd gemaakt in eigen land verder te ageren. Hun houding is nu: wij kennen onze eigen wetten, wij streven naar onze eigen idealen en wanneer iemand ons daarbij in de weg wil treden, zullen wij deze met alle middelen duidelijk maken dat hij beter van ons af kan blijven. Zij willen de wereld hervormen en menen niet te kunnen leven in de huidige maatschappelijke opzet, waarbij de vervreemding van die maatschappij steeds meer toeneemt, tot een doofheid en blindheid ontstaat voor het mogelijk goede wat in de maatschappij bestaat.

Ik wil hun daden hiermee niet goedkeuren? Maar hun beweegredenen, zoals die van de meeste terroristen, duidelijk maken. Waarbij zij overigens niet altijd ongelijk hebben wanneer zij stellen dat de huidige maatschappij burgerlijk en protserig is.

Zeker is wel dat de huidige maatschappij zich zelden of nooit afvraagt, hoe men ervoor kan zorgen dat de mensen gelukkig kunnen zijn. Wel vraagt men zich af, hoe men meer uiterlijk vertoon kan bereiken, grotere gebouwen voor nog grotere instanties door kan zetten, zelfs wanneer dit ten koste gaat van de vrede, het geluk, de eigen mogelijkheden van mensen.

In deze maatschappij die zich baseert op bezit van de enkeling, zien wij steeds weer dat zodra projecten van de gemeenschap in het geding komen, de eigen rechten van die enkeling geen werkelijke rol meer spelen. Men neemt beslissingen voor hem en eist dat hij zich - ten bate van het algemeen - zal onderwerpen. Snelwegen, grote gebouwen, plannen zijn belangrijker dan de rechten en het geluk van enkelingen, steeds weer. Wil een mens op zijn rechten blijven staan, dan komt de politie en wordt soms zijn bezit onder zijn ogen gesloopt. De vergoedingen zijn eveneens maar zelden het resultaat van vrije onderhandeling. De heersende machten bepalen wat je toekomt en daarmee basta. Politici nemen voortdurend beslissingen die vanuit hun standpunt mogelijk heel juist en goed zijn, maar die niet bij de mensen leven. Zij zetten hun wil steeds weer door, met list indien mogelijk en met geweld indien het niet anders kan. Ook dit kan ik niet goedkeuren.

Neem uw eigen land. Men ontdekte grote hoeveelheden aardgas. Politici verklaarden dat dit het eigendom was van het Nederlandse volk. Nu zou eenieder voortaan goedkoop gas kunnen verkrijgen. Wel moest een oliemaatschappij bij de winning worden ingeschakeld, want daartoe was de staat niet bekwaam. Als snel dwong men de mensen vele kosten te maken. Want alles diende te worden aangepast aan het gebruik van aardgas. Maar, zo voegde men eraan toe, dat gas wordt zoveel goedkoper dat je dit gemakkelijk er weer uit kunt halen. En heel Nederland maakte kosten. Maar de zo gevormde exploitatiemaatschappij vond al snel dat de omzet groter moest zijn dan eigen land mogelijk maakte. Men wilde afzetgebieden gaan zoeken. Het buitenland nam graag dit gas af. Daarvoor werden natuurlijk kosten gemaakt, die echter op de afnemers van dit gas in eigen land mede verhaald werden.

Een groot deel van de zo verkregen gelden kwamen aan de staat ten goede. De mensen kregen hun gas toch nog goedkoop, vonden de hoge heren. En sloten steeds meer contracten af. Zoveel, dat men uit andere landen aardgas moest gaan importeren om voortdurend aan alle verplichtingen tegemoet te kunnen komen. Het aardgas werd weer duurder. Het onrecht ligt volgens mij vooral in het feit dat zo vreemde staten en ondernemingen het Nederlandse aardgas kregen voor vastgelegde prijzen, die al snel veel lager waren dan de prijs die eigen burgers voor een gelijke eenheid van dit gas dienden te betalen. Het gas werd een middel om staats- en gemeentetekorten deels aan te zuiveren. De energiecrisis kwam en men besloot het gas duurder te maken, opdat het verbruik daarvan beperkt zou worden. Let wel, het gas waarvan men eerst beweerd had dat het 't eigendom van het gehele volk was en zo voordelig zou blijken te zijn.

Mijn vraag: hoe en waar heeft het volk zelf, de verbruikers met kleine inkomens, in deze ontwikkeling iets te zeggen gehad?

Reactie: Maar de regering heeft daar 90% van!

Antwoord: Juist. Maar heeft het volk in de besluiten wat te zeggen gehad? Heeft het volk de mogelijkheid iets te zeggen omtrent de vaak overdreven uitgaven voor representatieve gebouwen en overdreven bijdragen aan andere landen? Indien men en masse zou gaan protesteren, zou er mogelijk iets aan worden gedaan. Maar tot een gezamenlijk optreden komen de mensen in uw gemeenschap zo snel niet. Zij dulden dat zij in feite bedrogen worden, z.g. ten nutte van het algemeen.

Het volgende is hypothese. Enkele mensen protesteren wel en met alle middelen. Zij willen duidelijk maken dat zij een dergelijk optreden van de staat onjuist achten. Wat gebeurt er? Protestacties van kleine groepen worden niet gehoord. In uw land duldt men die wel, maar zij halen niets uit. Stel dat de actievoerders besluiten enkele aardgasverdeelstations op te blazen. Onmiddellijk klinkt de kreet "terreur". En men stelt dat een dergelijk ondemocratisch optreden op de felste wijze bestreden dient te worden. Maar men blijft wel blind voor het feit dat iets

dergelijks een laatste protestpoging kan zijn van kleine groepen mensen die zich machteloos voelen, maar zich daarbij - in tegenstelling tot de meerderheid - niet wensen neer te leggen.

Nogmaals, ik kan het optreden van beide partijen in een dergelijk conflict niet goedkeuren. Maar is de opvatting dat zodra de staat iets doet, deze daad voor allen bindend moet zijn, terwijl algemeen gangbare opvattingen maar aanvaard moet worden, niet erg burgerlijk? Is het denkbeeld, dat instanties alleen goed kunnen functioneren in protserige gebouwen vol luxe bv. wel juist? Of is het alleen maar een toegeven aan de behoefte aanzien te verwerven van betrekkelijk kleine groepen ten koste van het geheel? In deze dagen lijkt mij de opvatting dat hetgeen de staat doet - in naam van allen - zonder meer goed is, reeds lang achterhaald. Maar nog steeds redeneert men, niet alleen bij de staat zelf, maar ook bij vele burgers, dat je tegen de staat niet mag en niet kunt vechten. Je hebt je eenvoudig aan de bestaande orde te onderwerpen. Zo is dat. Wat erop neerkomt dat men op grond van emoties de mensen het recht probeert te ontzeggen "nee" te zeggen tegen iets wat door de staat of staatsinstanties over de mensen en meestal zonder hen beslist wordt, ofschoon men gelijktijdig beseft, dat velen van de betrokkenen eigenlijk wel "nee" zouden willen zeggen.

Maar ja, de doorsnee mens past zich aan. De doorsnee mens wil geen last en neemt genoeg met vrijheidsbeperkingen, betaalt wat meer dan redelijk is, neemt genoeg met een toenemende état van de staat, ook wanneer deze voor de burger in feite weinig nut heeft. Steeds meer echter blijken - meestal kleinere groepen - geen genoeg meer te nemen met hetgeen voor hen wordt besloten. Steeds meer mensen roepen zo nu en dan uit, dat dit niet meer kan, dat dit neerkomt op volksverlakkerij, bedrog, dat men zich genomen voelt, dat men eenvoudig geen lust heeft mee te doen aan zaken die men voor zich onjuist acht. In uw land krijgen deze groepen nog de kans zich te laten horen. In andere landen komt onmiddellijk de politie met harde hand in actie. Maar wanneer men feitelijke medewerking aan onjuist geachte ontwikkelingen weigert, dan neemt de overheid eenvoudig zijn maatregelen. Denk aan de Kalkar-heffing en hetgeen bepaalde mensen is gebeurd die weigerden bij te dragen aan iets wat zij nadelig, ja, mogelijk noodlottig achtten voor land en mensheid.

Elders blijkt de staat eveneens maatregelen te nemen, die niet bepaald fraai zijn. In bepaalde landen gebruikt men de belastingdiensten om mensen die het met de staat niet eens zijn, in het gareel te dwingen. Men snuffelt in het privéleven van lastige personen, vooral wanneer zij wat in de melk te brokkelen hebben en probeert hen middels afpersing in het gareel te houden. Zelfs valse beschuldigingen worden gebruikt om dergelijke mensen uit te schakelen, voor dergelijke mensen gelden opeens wetten, die men in verband met de normale burgers eenvoudig pleegt te vergeten. En dit laatste komt ook in uw land wel voor.

Wat moeten mensen doen die ook voor die overmacht niet willen buigen? Praktisch het enige middel dat hen blijft, is een zichbuiten de maatschappij plaatsen. Maar wanneer je eenmaal buiten de maatschappij staat, heb je geen houvast meer. Dan behoort je niet meer tot de gemeenschap, wat echter pleegt te betekenen dat die gemeenschap ook jou niet meer zo sterk zal kunnen beïnvloeden, terwijl een zekere vijandigheid tegen die georganiseerde gemeenschap het je bovendien steeds moeilijker maakt bepaalde zaken ook vanuit het standpunt van die gemeenschap te bezien. Je eigen theorieën kunnen dan niet meer door de gemeenschap worden ontkracht of tegengesproken, want je hoort er niet meer bij. Zelfs de meest gefundeerde argumenten worden in jouw ogen al snel tot listige pogingen je te onderwerpen. Beslissend voor het denken van dergelijke mensen is dan de eigen groep, waarin voortdurend dezelfde argumenten klinken, waarin voortdurend meer star zekere zaken worden benaderd. De werkelijkheid vervaagt steeds meer en het besluit martelaar te worden lijkt opeens logisch en verantwoord.

Er zijn bovendien machtsgroepen en mensen die van een dergelijke instelling misbruik maken, zulke groepen schijnbaar steunen, maar gelijktijdig proberen hen tot acties te bewegen, waarmee de belangen van die personen of machten gediend worden. Ik denk aan de grootmoefiti en enkele Palestijnse leiders, die misbruik maken van dergelijke desperado's om zo eigen gezag of belangen te bevorderen.

Ook in Noord-Ierland zijn mensen en groepen die van het gevoel van machteloosheid en uitgesloten zijn uit de maatschappij bij velen misbruik maken, door van hen terroristen te maken die met elke actie hun eigen belangen benadelen, eigen ideaal aanvallen zonder dit te beseffen.

Dat is uw burgerlijke en vaak poenige maatschappij, waarin het gaat om de centen en een medemens eigenlijk alleen maar met woorden nog telt. Mogelijk is het een vorm van decadentie, zoals de houding van mensen die wel graag vlees eten, maar het slachten van dieren a.u.b. nooit willen zien en degenen die daaraan deelnemen verachten. Een decadentie die de mens enerzijds bereid vindt alle ellende op een afstand te bezien en aan de oplossing daarvan iets bij te dragen door geld ter beschikking te stellen, maar gelijktijdig ellende die te dichtbij komt, met alle middelen te verjagen zonder daaraan werkelijk iets met persoonlijke middelen te verhelpen. Want bij vele mensen komt het daarop steeds weer neer. Ellende dichtbij is niet echt, zo schijnt men te denken. En zo zij echt is, zijn er voldoende instanties die zich daarmee kunnen bemoeien. Ons gaat zij dus niet aan.

Want zo, vrienden, is uw maatschappij. Vergeef mij dat ik het zo duidelijk zeg. Het is een maatschappij die in zich mogelijk heel goed is, maar waar de eenling verwaarloosd wordt en soms, wanneer het niet anders kan, de illusie krijgt dat hij over zijn eigen belangen ook nog eens mee mag spreken.

Vindt u het vreemd, dat uit een dergelijke maar al te zeer op belangen gerichte maatschappij terreur en maatschappijvervreemding voortkomt? Mogelijk kunt u zich niet voorstellen dat sommige dingen voor anderen zo belangrijk zijn, dat zij daarvoor het leven van anderen en hun eigen leven op het spel willen zetten. U bent deel van de gemeenschap, u hebt het daarin goed en meent dat eenieder zich aan die gemeenschap maar te onderwerpen heeft. U hebt vanuit uw standpunt gelijk. Ook ik ben geneigd in de meeste gevallen een dergelijk standpunt in te nemen. Maar aan de andere kant gebeuren er in de maatschappij zoveel dingen, die onredelijk zijn. U hebt er geen last van? Goed. Maar betekent dit dan, dat anderen zich zonder meer hebben te onderwerpen?

De juiste houding is natuurlijk je niet te onderwerpen en te strijden met de middelen die de maatschappij je geeft, terwijl je gelijktijdig probeert zoveel mogelijk met die maatschappij in balans te blijven. U hebt gelijk wanneer u dit stelt. Maar wanneer u als eenling nu eens niet weet hoe de middelen binnen de maatschappij voor strijd te gebruiken, of niet de mogelijkheid hebt - bv. het geld - om dit met goed gevolg te kunnen doen, wat dan? Moet je je dan bij het onrecht neerleggen? Moet je misschien gaan spuiten of snuiven, wegvluchten in allerhande roesvormende middelen, jezelf ten gronde richten? Of kent u een mens die het gevoel heeft door de maatschappij vernietigd te worden, het recht toe eigent zich met alle middelen te verzetten, zelfs wanneer dit betekent dat men ten onder zal gaan, maar dan met de bevrediging dat er tenminste een paar anderen met je ten onder gaan?

Geheel aanvaardbaar is een dergelijke houding voor mij niet. Maar begrijpelijk is zij wel. Bovendien: de mensen in de maatschappij zijn toch zo goed? O, in de Sahellanden verrekken de mensen nog steeds van de honger, maar uiteindelijk heeft men daaraan toch iets gedaan, nietwaar? Bovendien is er nu een nieuwe ramp, waaraan wij wat willen gaan doen. En als er weer een nieuwe ramp komt, vergeten wij, dat deze mensen nog niet werkelijk geholpen zijn. En zo verder. Want wij zijn zo goed, wij hebben voor eenieder iets over, nietwaar? Dat er in Vietnam nog steeds door de mensen geleden wordt, dat er nog steeds moord en doodslag regel is, dat er nog steeds sprake is van grote tekorten aan voedsel en levensmiddelen in delen van dit land, vergeet men ook maar liever. Want nu de Amerikanen officieel daar niet meer bij betrokken zijn, is het een interne strijd geworden. Waar of niet? Zo denken de meeste goede mensen toch?

Men is niet redelijk maar emotioneel in zijn benadering zowel van nood en ellende, als bij verschillen van mening. In Bangladesh en India heerst bijna elk jaar droogte of watersnood. Dus helpt men elk jaar weer. Maar zegt men nu ook dat het belangrijker is de waterhuishouding te reguleren dan atoombommen te maken, dat degenen die zoveel geld hebben in deze landen

aansprakelijk zijn voor alle ellende en daaraan nu ook maar eens op afdoende wijze iets moeten gaan doen? Zegt men hen dat zij hun grote in het buitenland belegde kapitalen nu maar eens voor het welzijn van eigen land moeten gaan gebruiken? Maar nee, er zijn mensen in nood dus doen wij er iets aan. Maar druk uitoefenen op de werkelijk mede aansprakelijken? Dat kun je toch niet doen? Waarmee naar ik meen het Nederlandse standpunt redelijk is weergegeven.

Dit zijn maar enkele voorbeelden van misstanden in de wereld, enkele voorbeelden ook van de machteloosheid van het merendeel van de mensen tegenover de heersende machten. Daarom kan ik mij voorstellen dat er mensen zijn die naar terreur grijpen. Een feit dat ik, nogmaals, betreurenswaardig acht, terwijl ik de methoden die deze terroristen vaak toepassen zelfs verfoeienswaardig acht. Maar dat wil niet zeggen dat ik degenen die deze daden begaan, niet kan begrijpen. Een bepaalde groep heeft altijd de macht gehad en gebruikt alle denkbare middelen om die macht te kunnen behouden en zijn wil door te zetten, economische zowel als geweld. Daartegen worden de laatste tijd ook protesten merkbaar, maar weinig in verhouding. Want de meeste mensen zijn nog steeds van mening dat een regering het nu eenmaal voor het zeggen heeft, zodat je haar in alles maar hebt te gehoorzamen.

De strijd in Noord-Ierland is ook geen geloofsstrijd, al zullen sommigen het zo voor willen stellen. Ian Paisley en zijn soortgenoten willen eenvoudig de macht behouden die zij altijd gehad hebben, de voorrechten blijven genieten, waardoor het protestantse deel van dit volk er altijd toch wat beter voor stond dan de anderen. De katholieken vechten deels om gelijke rechten in economisch opzicht te kunnen krijgen, terwijl anderen, zoals de Sinn Féin, vechten om aansluiting te krijgen bij Éire/Ierland en zo hun eigen macht te vergroten.

Altijd weer zie je op de wereld groepen, soms zeer gerespecteerde groepen, die metterdaad zeggen: indien wij niet met wettige middelen de macht kunnen grijpen en onze eigen belangen kunnen doen prevaleren, zo zullen wij dit doen met kanonnen en geweren. Zijn die mensen zoveel anders dan de terroristen? Zijn militaire junta's, zoals eens in Griekenland of nu in Chili beter dan terroristen? Waar ligt dan het verschil? Alleen in het feit dat men als gouvernement erkend wordt, zodra men de macht in handen heeft? Er waren en zijn terreurgroepen in de USA. Nutteloos, zinloos? Maar wanneer onrust op een universiteitscampus wordt onderdrukt met een kogelregen door een nationale garde, kan ik mij begrijpen dat er jongeren zijn, die het officieel gegeven voorbeeld volgen en eveneens naar een schijnbaar zinloos geweld en afpersing grijpen om hun wil door te kunnen zetten. Wat maar een voorbeeld is.

In het eerste geval geldt voor velen: Het is jammer, dat had men beter niet kunnen doen. Maar ja, die harde actie is van het gezag uitgegaan. In het tweede geval spreekt men over verdwaasde jonge misdadigers. Is dit verschil dan werkelijk aanwezig? Ik meen te mogen stellen dat wreedheden, onredelijkheden en afpersingsmethoden van gezagsorganen door de meesten worden aanvaard, ook al zal men zich afvragen of er geen andere weg openstond. Maar zodra eenlingen naar soortgelijke middelen grijpen - die gemeenlijk veel minder mensen direct treffen - omdat zij onder voor hen ondragelijke spanningen moeten leven en zich willen verzetten tegen een groot en werkelijk onrecht in de wereld, zijn zij in de ogen van de meeste mensen misdadigers. Mogelijk omdat zij de rust van te velen door hun optreden verstoren. Dan spreekt men over terroristen, denkt niet verder na en stelt dat zij uitgeroeid moeten worden. Ik ben voor het handhaven van de orde. Het gezag moet zich kunnen verdedigen. Zeker. Maar toch zou men meer begrip moeten hebben voor die zo algemeen veroordeelde terroristen. Niet door hen hun gang te laten gaan, maar door te beseffen dat de maatschappij op deze wereld eerder oorzakelijk is voor hun afwijkend gedrag dan hun slechte inborst enz.

De maatschappij is nu eenmaal gezapig. Kinderen kosten de gemeenschap veel. Maar een fatsoenlijk mens trouwt of blijft vrijgezel en betaalt dan meer dan gehuwden om zo de kosten, die de kinderen van anderen de staat bezorgen, te betalen. Dat is alleen maar solidariteit - tegen wil en dank - overigens. Maar mensen moeten fatsoenlijk blijven, nietwaar? Zo maar samen gaan leven, is toch niet verantwoord, tenzij daarvoor een dringende financiële reden bestaat?

Je moet werken, werken is heilig, maar niet voor jezelf als het even kan. Werk maar voor een baas. Die zorgt ervoor, dat je kunt werken en je levensonderhoud verdienen. Dat hij daarbij mogelijk rijk wordt, gaat je niets aan. Dat is zijn zaak, niet de jouwe. Als arbeider heb je er alleen maar zorg voor te dragen, dat de werkgelegenheid in stand wordt gehouden en daarvoor moet je dan maar offers brengen. Werkgevers beoefenen nu eenmaal geen weldadigheid, nietwaar? O, zeker, ook werkgevers brengen vaak lange tijd grote offers om een bedrijf in stand te kunnen houden. Maar er moet een kans zijn, dat het weer rendabel zal worden. In uw gemeenschap is men zelden bereid de maatschappij te zien als een samenwerking waarin eenieder zijn taak heeft. Daarom redeneren zoveel groepen alleen vanuit het belang van de werknemers of de werkgevers en zie je maar zelden dat werkelijk nagedacht wordt over het feit dat men van elkaar afhankelijk is. In vele gevallen tracht men middels pressie de andere partij te dwingen aan eigen verlangens toe te geven, zonder dat men bereid blijkt de verantwoordelijkheid voor de gevolgen te aanvaarden. Is dat redelijker dan terreur?

Wanneer je de wereld van heden bezie, lijken de ontwikkelingen ongeloofwaardig, overal spreekt men over een toenemende welvaart, maar gelijktijdig heeft men overal te kampen met een verruwing van gedrag. Men gaat zijn gang en veel grofheid wordt aanvaard, zolang niet al te zeer tegen algemeen aanvaarde regels wordt gezondigd. Mensen spreken over de vrijheid die nodig is voor een gezonde samenleving en beweren eenieder zijn vrijheid te gunnen. Maar dan volgen reeksen van bepalingen die de vrijheid van eenieder beperken, buiten de steller mogelijk, die meent zelf boven die regels verheven te zijn.

Uw maatschappij doet mij soms sterk denken aan de cliëntenmaatschappij van het oude Rome. Brood en spelen voor het volk, zodat zij niet te zeer zullen bemerken, hoe zij, al heten zij vrijen, slaven zijn, afhankelijk tot en met. Wanneer er iemand tegen het systeem in opstand komt, zoals eens bv. Spartacus, dan is hij de vijand van iedere oprechte burger. Want hij tast de heersende orde aan en zou het mogelijk maken, dat er wat minder spelen komen en dat het moeilijker wordt brood te vinden. Vroeger hebben de Romeinen ook gemeend dat een Spartacus verkeerd handelde. Gladiatoren waren er om tot lering en vermaak van het publiek te sterven of te overwinnen, niet om over vrijheid en heilige rechten te spreken. Dat druiste in tegen alle bestaande regels. Bovendien hadden die mensen geen manieren, wisten niet welk respect zij aan een rijke romeinse burger verschuldigd waren. In de thermen sprak men er schande van, in het Capitool spraken senatoren over het welzijn van Rome op roerende wijze. En huurlingen moesten zien, dat zij de opstandigen zo snel en zo pijnlijk mogelijk uit de weg ruimden. Want de heilige orde van het rijk mocht niet worden aangetast, nietwaar? Rome kende vele goden, maar verheerlijkte in feite alleen rijkdom en zichzelf, zocht macht, niet menselijkheid, streefde naar nieuwe mogelijkheden om rijker of machtiger te worden.

De werkwijzen zijn veranderd, rijken heten nu vaak concerns. Maar wat is er verder veranderd in de wereld? Indien u het weet, moet u het mij toch eens even vertellen. Wij kunnen gaan stellen dat de mens van heden dient te veranderen, dat de maatschappij anders moet worden. Maar de doorsnee mens van vandaag zal dit bevestigen en vervolgens niets doen, daar hij zich machteloos voelt. Je bent ook vaak machteloos, omdat de regels alleen schijnen te gelden, wanneer de menigte deze aanvaardt of duldt, terwijl waar de zelfzucht van de menigte in het geding komt, de regels opeens niet meer zo strak worden gehanteerd. Kijk maar eens naar het grote aantal verkeerszonden, dat geduld wordt in deze dagen en vraag u af waarom. Omdat er te veel verkeer is, omdat te veel mensen menen dat de regels voor hen niet of niet geheel gelden. Men kan de handhaving van dergelijke regels niet meer aan en meent dat een de hand lichten met dergelijke zaken zo erg niet is.

Maar daarmee brengt men steeds meer mensen op het denkbeeld dat je iets, wat je niet mag doen, toch wel kunt doen, dat dan brutaliteit betekent, dat je kunt doen en laten wat je wilt. Hiermee scheidt men een toenemende minachting voor het gezag, gepaard gaande met een verruwing van gedrag, daar eenieder met geweld zijn eigen belangen probeert te dienen, of zelfs eigen lusten bot te vieren. Verkeersterreur baart weliswaar minder opzien dan een gijzeling of kaping, maar is in feite voor meer mensen belangrijk. Hoeveel dorpen, in twee gesneden door verkeerswegen, hebben niet jarenlang moeten vechten om een snelheidsbeperking doorgevoerd

te krijgen om dan te moeten ontdekken, dat het aantal doden gelijk bleef. Uiteindelijk bouwt men dan maar een houten bruggetje over de weg, zodat ouders en kinderen, zij het met meer moeite, veilig aan de overkant kunnen komen. Maar wie probeert iets te doen tegen de verkeerde mentaliteit van de verkeersdeelnemers die in feite voor de vele ongelukken en tragediën aansprakelijk is?

Maar ja, dat is doodgewoon. Er zijn veel automobilisten en je hebt je wagen niet om langzaam te rijden en steeds uit te moeten kijken. Een automobilist heeft uiteindelijk ook zijn rechten, nietwaar? Wanneer een voetganger daar geen rekening mee houdt, is het zijn eigen schuld wanneer hem iets gebeurt. En wanneer niemand het ziet, moet je maar liever doorrijden, want anders krijg je zoveel overlast, of niet soms? Dergelijke dingen zijn nu eenmaal zo. Terrorisme is heel iets anders... orde moet er zijn. Een automobilist betaalt uiteindelijk boetes, is verzekerd, zodat de schade aan derden vergoed wordt. Dat is toch heel iets anders dan een gijzeling, waarbij - ook - mensenlevens in gevaar komen.

Mogelijk bent u anders. U gaat niet eens in de zoveel tijd met een bundel bekeuringen even betalen, zoals sommigen doen, die menen dat zij door te betalen het recht hebben de regels te overtreden, want daarvoor betaal je uiteindelijk je boetes en de staat moet toch ook leven. U denkt mogelijk dat elke mens in de eerste plaats zelf moet leven, voor zichzelf moet zorgen, maar dat hij zich, wanneer eenmaal regels aanvaard zijn, zich daarbij dan ook zonder meer neer heeft te leggen. Indien u zo denkt zult u elke regel die niet juist is, natuurlijk actief bestrijden, tot zij ongedaan is gemaakt. U voelt zich dan natuurlijk ook niet machteloos in het besef dat onrecht hersteld kan worden, wanneer wij maar allen tezamen dit wensen.

Vergis u niet, anders vergaat het u als die generaal uit de tijd van Wellington, die "voorwaarts" commandeerde en moet vaststellen dat 3/4 van zijn leger rechtsomkeert maakte. De man moest toen wel soldij uitbetalen, want hij had zijn leger nodig. Maar indien slechts 1/4 van zijn leger zo gehandeld had, zou hij ongetwijfeld de muiters door de anderen hebben doen doden. Zo is het leven. Minderheden die in verzet komen, terecht of ten onrechte, zullen met alle strengheid worden vervolgd en bestraft. Meerderheden die hetzelfde doen, krijgen hun zin en wat zij willen is dan recht en wet geworden. Er is veel onrecht in de maatschappij. Maar dat onrecht kan alleen bestreden worden, wanneer alle mensen bereid zijn die onrechtvaardigheid teniet te doen.

Dit geldt voor wet en toestand. In werkelijkheid zal men echter zelden zich geheel achter een rechtvaardige zaak stellen, daar men in de meeste gevallen van het onrecht ook meent te kunnen profiteren. Iedereen bv. wil inflatie bestreden zien, maar gelijktijdig eist men dat eigen inkomen omhoog zal gaan. Ieder is voor vrijheid van medemensen, tenzij er in de buurt een seksshop is, of zoiets geopend wordt. De mens heeft het recht over eigen leven te beslissen en iedereen voelt tegenwoordig wel iets voor vrouwenemancipatie. Maar geen abortusklinieken, want dat is moord op ongebooren leven en geen gelijke beloning voor man en vrouw, want dat is zakelijk niet haalbaar. De doorsneemens staat aan twee kanten tegelijk. Hij onderschrijft de ideële voorstelling en houdt zich aan de daaraan tegenovergestelde praktijk in zijn dagelijks leven. Men wil het één wél, maar wil het andere niet missen. Daarom doet men uiteindelijk dan maar niets. Wanneer de meerderheid weinig of niets doet en ten hoogste eens wat woorden laat horen, zijn er altijd kleine minderheden die het geheel hun wil op kunnen leggen, daar zij wel bereid zijn metterdaad iets te doen. Zij bepalen dan de mogelijkheden, die voor de anderen in de praktijk nog zullen bestaan.

Zo vormen in Noord-Ierland de actieve terroristen nog geen 2% van de bevolking, ofschoon zij het gehele land terroriseren en weinigen de moed zullen hebben zich tegen hen te verzetten. Stel u nu eens voor dat een dergelijke terreur, maar dan ongemerkt, in de maatschappij eveneens zou kunnen bestaan, waar je als eenling tegenop zou moeten boksen, maar toch niet tegenin durft te gaan. Je wilt dit niet beseffen, omdat je de kans niet krijgt dit te doen, maar kunt niet leven zoals je dit zelf wilt. Je kunt niet eens zeggen: ik wil het op mijn eigen wijze doen, ik neem wel wat afstand van jullie allen en stel aan jullie dan ook geen eisen. Het antwoord blijft luiden: dat je geen eisen aan ons wilt stellen, is ons best. Maar wij stellen onze eisen aan jou.

Je kunt onder deze dwang moeilijk uit. Het gevolg is, dat je dingen gaat doen die niet geheel legaal zijn. Je komt dan bv. in een gevangenis. In uw land gaat dat nog in verhouding netjes, maar er zijn landen waar je, ook zonder veroordeling natuurlijk, wel wat meer moet verwerken dan een pak slaag met een paar gummiknuppels. Dacht u, dat dit laatste in uw land niet voorkwam? Ik moet u teleurstellen. Er wordt ook in uw land heel wat in stilte afgerost. In andere landen worden mensen gemarteld, bijna doodgeslagen, alleen maar omdat men denkt dat zij anders denken en handelen dan de machtsgroep aangenaam vindt. Zij worden lange tijd alleen opgesloten, zonder radio, boeken of iets anders, wat hen afleiding kan bezorgen en dergelijke dingen meer.

Wanneer je dit ziet of zelf hebt meegemaakt, wat doe je dan? Ga je weer die maatschappij in met het gevoel dat je moet trachten met eenieder vrede te houden? Of zeg je: Als het niet op een gewone, fatsoenlijke wijze gaat, zal ik mijn inzichten wel op een onaanvaardbare wijze uiten. Pas op, want nu ken ook ik geen genade meer. Is het wonderlijk, dat mensen die deze ervaring hebben opgedaan naar geweld grijpen, omdat zij geen andere mogelijkheid meer zien - behoudens een voor hen onaanvaardbare - zich te onderwerpen? Maar dan loopt het uit de hand. Zo iemand doodt een tegenstander en iedereen roept uit, dat het moord is. Zij hebben mogelijk gelijk. Maar aan de andere kant zou men zich eens af moeten vragen, hoeveel mensen niet gedood zijn door de onzichtbare terreur van belangengroepen die de maatschappij beheersen, hoeveel mensen gestorven zijn in de geheel wettig schijnende gevangenissen van machthebbers.

Laat ons dan nog maar buiten beschouwing laten hoeveel mensen sterven, omdat zij geen geld hebben om het voor hen noodzakelijke, zelfs medische hulp, te betalen. Geloof u dit laatste niet? In Italië zijn in de laagste verpleegklasse van de ziekenhuizen onnodig meer dan 7000 mensen overleden. Indien deze mensen beter hadden kunnen betalen, zouden zij een betere verzorging hebben gekregen en zouden zij nog in leven zijn. In de USA is het mogelijk, dat u, wanneer u ernstig ziek bent, zodat opname noodzakelijk is, door geen respectabel ziekenhuis of kliniek wordt opgenomen, omdat u niet over de nodige middelen beschikt. Zeker, er zijn enkele bedden in elk ziekenhuis, die voor dergelijke gevallen beschikbaar zijn en meestal middels een stichting betaald worden. Maar zijn die eenmaal bezet, dan moet de rest maar zien, wat zij doet. Wilt u goede medische verzorging? U kunt ze krijgen, maar dan moet u wel ervoor zorgen, dat u voldoende geld hebt om de rekeningen te betalen. Anders begint men er niet eens aan.

Let wel, dit zijn feiten. Wat is het voor een gemeenschap, waarin dergelijke zaken mogelijk zijn? Het is niet mijn bedoeling hiermee maatschappijkritiek te leveren. Ik wil u alleen iets duidelijk maken. Ik tracht u duidelijk te maken, dat menige terrorist, hoe verkeerd m.i. zijn handelen ook moge zijn, wel degelijk redenen heeft voor zijn gedrag. Ik probeer aan te tonen, dat de motieven voor een dergelijke optreden niet altijd verwerpelijk en laag behoeven te zijn. Want dat is het punt, waar het om gaat. Daarnaast tracht ik u duidelijk te maken, hoe gezapig de doorsnee burger door het leven sloft, zonder maar te beseffen dat dergelijke zaken steeds meer voorkomen. De doorsnee mens gaat vaak door het leven vol illusies, feiten verwerpende en zichzelf uitleverende aan een soms bureaucratische, soms economische of politieke vorm van dictatuur. Ook hier. Denk maar eens aan de Amsterdamse metro, aan Kalkar e.d. U mag betalen voor dingen die u niet wenst of die zelfs voor u en anderen levensgevaarlijk kunnen zijn, zonder dat u ook maar de kans hebt daarover zelf iets in het midden te brengen. Bekijk dat alles eens goed en besef hoe men u als pleister op de wond voor maatschappelijk onrecht vaak een - meestal grotendeels illusoire - fooi geeft van uw eigen geld. Vraag u dan eens af of uw maatschappij wel zo ideaal is. Kijk eens goed rond u en vraag u ook eens af, of het voor u enig voordeel heeft te leven in een voortdurend groeiende economie. U doet dit zonder dat iemand schijnt te beseffen, hoe krankzinnig deze opzet in feite is.

Uw land behoort tot de dichtst bevolkte gebieden van de wereld. In uw land zou men dus alle ruimte voor zijn eigen inwoners moeten gebruiken. Maar uw land trekt in toenemende mate werkers uit andere landen aan. Er werken in uw land Grieken, Tsjechen, Algerijnen, Turken, Tunesiërs, Italianen, Spanjaarden, Engelsen en zelfs in de laatste tijd Duitsers. Men heeft behoefte aan arbeiders, geschoolde voor bepaalde fabrieken, werkers die de vuile jobs doen

elders. Maar is het wel redelijk de werkgelegenheid in die richting uit te breiden, terwijl er gelijktijdig steeds meer Nederlanders werkeloos worden en men leeft in het dichtst bevolkte gebied van Europa?

Moet men dit alles nu werkelijk aanvaarden, alleen maar opdat de maatschappij elk jaar meer kan produceren en daarbij steeds meer overbodige goederen en slechte kwaliteiten af kan gaan leveren? Er is in feite reeds hier en daar sprake van overproductie, waaraan kleinere bedrijven en de middenstand kapotgaan. In het lopende jaar zal het aantal faillissementen van middelgrote en kleine bedrijven rond 43% hoger zijn dan het vorige jaar. De werkeloosheid dreigt te verdubbelen. Alles dankzij een voortdurende groei in de economie. Alleen met de meeste banken gaat het goed, zij bouwen voortdurend filialen bij en grote bedrijven vragen steeds meer werkkrachten. Waar zit dan de fout? In de geldsomloop o.m. Giraal verkeer schept kunstmatig geld. Je betaalt zonder geld en door de vele rekeningen kan de bank grote bedragen tegen hoge rente voor langere tijd uitzetten bij bedrijven die zo nodig moeten uitbreiden. M.a.w.: giraal geld is voor het grootste deel niet werkelijk beschikbaar en bestaat alleen dankzij boekhoudkundige manipulaties. Wordt u daar beter van?

Laat u ook niet misleiden, wanneer men spreekt over betere tijden, meer geld voor eenieder. De gelden zijn wat anders verdeeld dan in het verleden. Maar ook hier is een groot deel misleiding: in 1930 was het mogelijk benzine te kopen voor rond 7 cent de liter. De maatschappijen ontvangen nu per liter het drie tot viervoudige. De rest is heffing van staatswege. In het verleden kon je vaak betere kwaliteiten kopen dan nu. Goederen waren duurzamer en daardoor in verhouding voordeliger dan nu, zelfs indien wij rekening houden met de geldontwaarding. Ik zou zo voort kunnen gaan. In de praktijk komt het hierop neer: wanneer u minder dan f 200- per week verdient, bent u er slechter aan toe dan iemand met minimumloon in 1930. Eerst wanneer u per week meer dan f 350- verdient, hebt u in vergelijking tot 1930 een werkelijk voordeel, dat niet alleen op grotere bestedingsmogelijkheid berust. Het verbruik is veranderd, verschuivingen hebben plaats gevonden. Maar de doorsnee mens van heden eet bv. niet werkelijk beter en gezonder dan iemand in 1930 deed. Kortom: uw maatschappij bestaat dankzij het verbruik van het overbodige en de nadruk op het niet noodzakelijke. De staat eist meer van uw inkomen op dan in 1930, maar besteedt dit meerdere voor een groot deel aan luxe uitgaven die niet bepaald noodzakelijk zijn, terwijl de kwaliteit van haar diensten eveneens is gedeautoriseerd.

Conclusie: de maatschappij dient een andere, meer positieve benadering van het bestaan te vinden, waarbij menselijke waarden meer nadruk krijgen en minder aandacht wordt besteed aan winsten, macht en schijnwelvaart. De onevenwichtigheid, de toenemende geweldpleging in de wereld, is m.i. zeker te wijten aan een verkeerde benadering van het menselijk bestaan en alles wat daarvoor belangrijk is. Men hanteert bijna overal en steeds weer verkeerde maatstaven. In de rechtspleging zien wij bv., dat dood door schuld vaak met boete of voorwaardelijke straffen wordt afgedaan, terwijl vernieling van goederen of diefstal met veel zwaardere straffen worden gewroken. Wat wijst op een neiging goederen hoger te stellen dan het menselijke leven.

Het lijkt u te gek om los te lopen? Ik krijg vaak de indruk dat - al wordt dit niet expliciet gezegd - in uw gemeenschap geldt, dat alles mag zolang het maar niet in strijd dreigt te komen met de belangen van de heersende kaste. De maatstaven lijken mij overtrokken en zonder enige werkelijke samenhang te worden gehanteerd. U mag een heel vervelend jongentje geen draai om de oren geven. Kinderen mag je niet slaan. Iemand die bij een rel de overheid in de weg loopt, mag zonder meer het ziekenhuis worden ingeslagen. Wat is dan de norm? Zelfs wanneer een gezagsdrager "om het gezag te beschermen" een mens per ongeluk doodschiet, zal men hem verdedigen en niet werkelijk schuldig achten, ook al zal men pro forma er soms wel eens iets aan moeten doen. Een burger die wordt aangevallen en tijdens zijn verdediging zijn aanvaller ernstig verwondt of doodt, zal echter bestraft worden, zelfs indien men noodweerexces aanneemt. Wat is de norm?

Toch is er veel positiefs in de wereld. Dat ik vele negatieve elementen uit uw maatschappij op de voorgrond moest plaatsen, komt voort uit het feit dat ik u gezien het gestelde onderwerp,

duidelijk moet maken hoe en waarom de terrorist tot zijn wijze van denken en handelen kan komen. De voorgaande argumenten maken naar ik hoop duidelijk dat u leeft in een wereld, waarin de eenling machteloos is, tenzij hij bereid is buiten de wet te gaan. Maar dan ontstaat een strijd tussen eenling en macht van de gemeenschap, waarin de eerste vaak geen ander middel meer ter beschikking heeft dan juist die op zich verwerpelijke terreurdaden. Daarnaast heb ik getracht duidelijk te maken dat niet alleen bij degenen die buiten de gemeenschap staan, terreur als werkzaam middel wordt gezien, maar dat ditzelfde middel ook door regeringen tegen hun burgers, door economische machten tegen tegenstanders, door belangengroepen onder de burgers tegen anderen gehanteerd wordt.

Wil men hieraan een einde maken, dan zal elke burger de kans, de mogelijkheid en de middelen moeten hebben om zich tegen terreur en geweld te verdedigen. Dit betekent wel, dat hij over wapens moet kunnen beschikken, maar daarnaast ook, dat hij getraind is in zelfverdediging. Om dit te bereiken lijkt het mij goed alle burgers, ook de vrouwen, enige jaren dienstplicht te doen verrichten, gedurende welke tijd zij diensten verrichten voor de gemeenschap en gelijktijdig de nodige training ontvangen. Hun wapens zouden zij bij zich behouden na een terugkeer in de burgermaatschappij, terwijl zij tot bv. hun 50e jaar zouden worden beschouwd als zijnde met verlof, maar feitelijk nog in dienst. Hierdoor zou misbruik sneller en strenger kunnen worden bestraft.

Zeker zou men op deze wijze zowel alle vormen van terreur in afdoende mate bestrijden als ook onrecht binnen de maatschappij beperken. Ik ben mij ervan bewust dat in een eerste fase van een dergelijke ontwikkeling slachtoffers zullen vallen. Maar ik ben van mening dat op langere termijn een besparing van mensenlevens, menselijk leed, kan worden bereikt en gelijktijdig een machtsmisbruik in de gemeenschap aanmerkelijk beperkt kan worden. Ik ben er verder van overtuigd, dat de doorsnee mens in de kern niet slecht is en eerder door de omstandigheden dan door eigen vrije wil tot excessen pleegt te komen. Bovendien zal men dan met minder orderegelingen kunnen volstaan. Wanneer je iemand op straat in elkaar wilt slaan, zal daartegen geen wettelijk ingrijpen meer noodzakelijk zijn, daar er voldoende anderen zijn die het niet zien zitten en je een koekje van eigen deeg gaan aanbieden. Enz. Enige hardheid lijkt mij voor de mens wel nuttig en zeker voor geestelijke en menselijke ontwikkelingen nuttiger dan het halfzachte gedoe dat nu vaak de boventoon voert. Een vermindering van betutteling en bescherming zal niet alleen voeren tot een vermindering van de neiging tot geweld bij velen, maar bovendien een beter besef wekken van eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden.

Roep niet te veel om orde. Er moet geen orde zijn, maar een harmonische samenleving. Er hoeven niet veel regels te bestaan die de menselijke verhoudingen en gedragingen regelen, er dient een samenspel tussen mensen te zijn. Hun gedragingen zullen zich dan natuurlijk en zonder belemmering aan kunnen passen aan de omstandigheden. Er zijn voldoende positieve waarden en geestelijke krachten in elke mens aanwezig. Deze kunnen compenserend optreden voor alles wat men nu angstig en met geweld tracht af te dwingen. Zelfs de tomeloze vernieuwingsdrang van sommigen zal dan binnen de perken blijven, omdat een geest geneigd is al het oude wat goed is, te behouden zonder het te verheerlijken en anderzijds zich voortdurend in het heden bewegen wil en zo alles zal doen en aanvaarden, wat in het heden aan veranderingen en ontwikkelingen noodzakelijk is. Eerst dan zal men de waarde kunnen beseffen van de spreuk: leer alle dingen kennen, maar behoud alleen het goede. Een betere wereld zal daardoor kunnen ontstaan. De nadruk zal dan komen te liggen op de dingen die men moet doen, niet zoals nu vaak het geval is, op de dingen die men vooral niet mag doen. En vele problemen zullen opgelost zijn voor er mensen zijn die ze tot blijvende en ernstige zaken kunnen gaan maken, zoals nu helaas al te veel gebeurt.

Ik besef, dat ik volgens sommigen onder u eenzijdig ben in mijn betoog en argumenten.

- Reactie: A. Zeker. Maar toen ik wilde interrumpen bent u aan mijn argumenten voorbijgegaan als een quantité négligeable.
- B. Ik ben het wel met de spreker eens.
- C. Dat is uw recht (enz.)

Antwoord: Nu begint het interessant te worden. Wij kunnen van mening verschillen, dat is duidelijk. Volgens mij echter was mijn betoog als geheel zeker niet eenzijdig. Ik heb duidelijk gemaakt, waarom terreur kon ontstaan als een steeds meer voorkomend verschijnsel in en buiten de maatschappij. Ik heb getracht de bron en oorzaak aan te duiden. Daarbij heb ik niet, zoals u verkeerdelijk schijnt aan te nemen, mijzelf tot een voorspraak voor de terrorist gemaakt, maar duidelijk gemaakt, en terecht naar ik meen, dat alle terreur voortkomt uit een verkeerde maatschappijstructuur. Iemand die met open ogen ziet hoe de zaken zich op het ogenblik ontwikkelen, zal dit m.i. niet kunnen ontkennen. Ik heb duidelijk willen maken wat de misstanden zijn en wat daartegen m.i. gedaan zou kunnen worden. Daarbij lag de nadruk op het feit, dat je er met een onderdrukingsmethode niet komt, omdat juist de alom bestaande neiging verzet te onderdrukken, terreur baart. Hoe groter de druk, hoe groter ook de spanning waarin de potentiële terrorist komt te verkeren en dus ook: hoe groter de kans, dat onherstelbare dingen gebeuren die niemand, ook de terrorist niet, wenst.

Ik zal niet ontkennen dat uw maatschappij veel goede zijden kent. Maar dit is voor mij geen reden de niet zo mooie kanten van de zaak dan maar buiten beschouwing te laten, ofschoon deze juist aansprakelijk zijn voor toenemend geweld en een toenemende onmenselijking van de menselijke leefgemeenschappen. Ik kan mij voorstellen dat bepaalde voorbeelden en conclusies u niet bevallen, omdat u de feiten anders pleegt te interpreteren. Dat is uw recht. Mijn recht is het de zaken te overzien van mijn standpunt en weer te geven op een wijze, waardoor mogelijk wat meer begrip ontstaat zowel voor de fouten in de samenleving als voor de terrorist en zijn beweegredenen.

Reactie: Zo gesteld kan ik dit eventueel aanvaarden.

Antwoord: Dank u. De wereld staat er niet zo goed voor op het ogenblik. Juist degenen die zich niet willen laten vallen in het - ongetwijfeld goed bedoelde - paternalistisch geheel, dat steeds meer op de voorgrond treedt, maar zichzelf willen zijn, zelf betekenis hebben, kunnen door de ontwikkelingen tot wanhoop worden gebracht. Het is deze wanhoop die zich dan soms zal uiten in vormen van gewelddadigheid en zelfvernietigingsdrang, die de gemeenschap in de privésfeer als een drama pleegt te beschouwen, maar die, zodra zij gericht zijn tegen de werkelijke oorzaken in de maatschappij, door allen zullen worden beschouwd als terrorisme.

Mag ik u danken voor uw aandacht, uw geduld en zelfbeheersing?

Goedenavond.

(Sterk bekort)

ESOTERIE

Goedenavond, vrienden.

Mijn aanwezigheid dankt u aan een uitstraling van "redt ons, wij willen op tijd naar huis". Ik zal mijn best doen.

Ik heb mij laten informeren over de spanningen, die in het eerste gedeelte van de avond zijn ontstaan. Ik vind dat buitengewoon leuk, want over vele punten heb ik een geheel eigen opvatting. Zo meen ik bv., dat een sociaal conflict het resultaat is van een meningsverschil tussen twee asociaal denkende leiders met hun volgelingen. Terreur is voor mij een tot uiting brengen in geweld van datgene wat op andere wijze in de maatschappij normaal is. Ook ben ik ervan overtuigd dat banken noodzakelijk zijn, omdat de mens de illusie wil hebben dat hij er beter van wordt wanneer hij rente krijgt, terwijl hij in feite, gezien de devaluatie, bewaarloon voor zijn geld betaalt. Ik kan gezien die devaluatie wel begrijpen dat alles duurder wordt. Maar vreemd is, dat het enige wat goedkoper is geworden, kennelijk leuzen zijn.

Ik geloof ook dat elke mens die bezig is zich druk te maken over alle kleinigheden in het leven en de devaluatie, daarbij wel eens vergeet dat hij een ding heeft, wat niet behoef te devalueren:

zijn geestelijk besef. Maar wanneer men zich te druk maakt over de devaluatie, devalueert men zijn geestelijk besef door te druk met stoffelijke zaken bezig te zijn om nog te kunnen beseffen, dat een geestelijk besef juist in de huidige stoffelijke omstandigheden 'n noodzaak is, indien men tenminste die omstandigheden wil leren dragen zonder daaraan stoffelijk en geestelijk ten onder te gaan.

Vlug? Dat heb ik van de Nederlandse Spoorwegen geleerd. Die hebben op het ogenblik sprintertreinen in bestelling.

Vraag: Sprintertreinen?

Antwoord: Kent u die niet? Een sprintertrein is een trein, die een traject stotterend aflegt, maar zo snel optrekt, dat hij het eindpunt even snel kan halen als een trein die niet stopt. Weet u, wat een stottertrein is? Een stoptrein. Weet u, wat een stoptrein is? Een trein die van een hond schijnt af te stammen, want bij elke boom stopt hij even om zijn poot op te lichten. Weet u wat een hond is? Een gehoorzaam wezen, dat wel eens een verkeerde roep heeft. Hij wordt voornamelijk bemind door de mens vanwege zijn gehoorzaamheid. Het is dan ook het lievelingsdier van vele staatslieden.

Er zijn trouwens nog wel meer opmerkingen, die op het vorige onderwerp zouden kunnen slaan. Weet u bv. wat de essentiële waarde is van de politiek? Dat zij problemen pleegt te scheppen, waardoor de mensheid haar werkelijke problemen dreigt te vergeten. Wat ik echt betreurt, is het feit dat mensen die over politiek denken, zo vaak schimpscheuten lossen op de bureaucraten. Dat vind ik werkelijk niet netjes. Een bureaucraat is een ordelijk en meestal uiterst net mens, die alles wil doen volgens de regels, die hem gegeven zijn zonder zich af te vragen waarom zij gegeven zijn en ze dan ook door pleegt te voeren zonder zich af te vragen, wat zij betekenen. Trouwens, ik heb ook niets tegen een technocraat. Hij is uiteindelijk iemand die alles technisch wil bekijken en dat is vaak noodzakelijk. Helaas vergeet hij weleens, dat een mens niet technisch en logisch in elkaar zit.

Er zijn wel mensen die de mens voornamelijk technisch beschouwen. Als die nog even doorgaan, worden de ziekenhuizen van morgen niets meer of minder dan garages voor beschadigde menselijke lichamen met gelegenheid tot olie verversen, onderdelen vervangen, uitdeuken en spuiten. De klinieken zullen dan een mens ontvangen, zijn koplampen bijstellen, de losgeraakte schroeven wat aandraaien, bijtanken en hup, daar gaat hij alweer. Opvallend in deze ontwikkeling is volgens mij dat de menselijke geest steeds minder aandacht schijnt te krijgen in vele menselijke disciplines, met uitzondering van de psychologie. Overigens is dat wel te begrijpen, want de psychologie is in feite een wetenschap die nog geen echte wetenschap is, daar het weten, dat zij zegt te bezitten, nog niet berust op wetenschappelijk geconstateerde feiten, maar hoogstens op wetenschappelijk gefundeerde veronderstellingen, die men wetenschappelijk benadert om zo te komen tot een erkennen van een werkelijkheid, die men vervolgens buiten beschouwing laat, zodra men patiënten krijgt.

Gaat het vlot genoeg? Ik rust nu maar even, uit angst dat u mij niet meer bij kunt houden. Een beetje rust behoort er zo nu en dan ook wel bij, dacht ik. Weet u trouwens wat rust is? Rust is een innerlijke ontspannenheid, waardoor je niet bemerkt dat hetgeen je doet, vermoeiender kan zijn, wanneer je je niet op ontspannen wijze daarmee zou bezighouden.

Dat is al net zoals met de vrede. Weet u wat de moderne definitie van vrede zou zijn? Een toestand waarin je met de wapens klaar staat, maar net nog niet slaat. Werkelijke vrede is weer een innerlijke toestand, waardoor je begrijpen kunt dat het geheel dat er is, niet zo uiterlijk van belang is als men meent, maar tot je leven kan behoren, zolang je innerlijk je evenwicht maar weet te bewaren. Maar de ellende met vele mensen die veel over vrede spreken is nu juist, dat zij dit gevoel van innerlijk evenwicht ontberen. Zij hebben alleen gevoel voor de onjuistheden en onevenwichtigheden van anderen, die zij dan weer niet kunnen verwerken anders dan in een dreiging, die zij dan weer noodzakelijk voor de werkelijke vrede plegen te noemen.

Heel veel mensen zijn vredelievend, maar leven liever, dan dat zij de vrede bewaren. Zo streven zij het geliefde na ten koste van alles en noemen dit een strijd voor de vrede, ofschoon zij in feite hierdoor in strijd komen met zichzelf zowel als met de wereld. Want een dergelijk vredelievend mens beweert bv.: Wij hebben atoombommen nodig om een ander duidelijk te maken dat wij geen oorlog willen. Nou vraag ik je. Voor mij is dit zo iets als zeggen: de burens zijn altijd zo nieuwsgierig wat wij eten, laten wij vandaag maar eens spruitjes koken. Waarbij mij het middel erger lijkt dan de kwaal.

Er zijn trouwens nog een paar punten die ik wil omschrijven in verband met het eerste onderwerp. Weet u bv. wat een welvaartsmaatschappij is? Een welvaartsmaatschappij is een maatschappij, waarin de maatschappelijkheid wordt vergeten door de welvaart, terwijl alles met de welvaart wel vaart gewint, zonder dat echter alles wel gaat. Zodat het de maatschappij na enige tijd niet bepaald wel gaat, dankzij de welvaart.

Maar in dit tweede deel van de bijeenkomst ben ik verplicht ook enkele meer geestelijke zaken aan te snijden. Dat laat zich dus helaas niet vermijden. Ja, helaas. Ik zal u duidelijk maken waarom ik dit zo uitdruk. Geestelijke zaken kun je maar zelden voldoende puntig uitdrukken, omdat de mens in geestelijke zaken vooral geneigd is vaag te zijn en te blijven en daar, waar niet voldoende onduidelijkheid meer aanwezig is, pleegt aan te nemen, dat het niet waarlijk geestelijk meer is. Neem mij niet kwalijk. Dat geldt natuurlijk voor u niet, alleen voor die anderen die u wel kent. Ik kan het u natuurlijk niet verbieden bij nader innerlijk onderzoek, deze uitspraak toch ook als uzelf betreffende te beschouwen.

Maar ik moet meer geestelijke zaken gaan zeggen, dus daar gaan wij dan maar. En maak u geen zorgen, ik heb beloofd het niet al te lang te maken vandaag.

Innerlijk licht is niets anders dan het vermogen in jezelf te zien. De meeste mensen die in zichzelf proberen te zien, zien niets - soms zien zij dan zelfs juist. De meeste mensen komen niet tot een erkennen van het innerlijk licht, omdat zij juist in verband met hun innerlijk, bewust bijziende proberen te zijn, uit angst dat zij, bij een nader beschouwen van hun innerlijk, dingen zouden moeten zien, die zij liever niet zouden zien. Wie wil beginnen het innerlijk licht te ontdekken, zal daarom allereerst moeten beginnen zichzelf geheel te aanvaarden.

Wat eenvoudig is. (Maar met een dubbele bodem.) Dat is niet nodig. De uiterlijkheden zijn anders dan een innerlijk erkennen. In mijn tijd zei men altijd: Koopman, je bent een dwaas, wanneer je het achterste van je tong laat zien. Men had gelijk. Wat echter nog niet betekent dat ik mij innerlijk een weldoener moest voelen om mij zo voor te doen, wanneer ik bv. een klosje wat verlegen garen voor de volle prijs verkocht, terwijl ik zelf daarvoor nog geen tiende daarvan had betaald. Alleen moest ik natuurlijk goed onthouden waar ik dat garen verkocht had, zodat wanneer ik daar weer terugkwam, voldoende tijd was verlopen, zodat niemand meer zeker wist dat dit garen van mij stamde. Wat niet geestelijk is, maar een waarheid die voor alle handel geldt.

Een eerlijk handelsman is iemand die volgens de gebruiken van de handel, eerlijk is, daarbij niet beseffende dat alle handel in feite gebaseerd is op een misbruik maken, een vorm dus van oneerlijkheid: zo weinig te geven als een gek, maar wil nemen en zoveel te vragen als een gek maar wil willen geven.

Waarmee ik van mijn geestelijke à propos af was. Dat zit kennelijk wat scheef vandaag. Nog twee opmerkingen, dan gaan wij sluiten. Ik zal dus op moeten schieten.

Onthoudt: Uw ziel is altijd goddelijke kracht. Wanneer je geest daarvan niet veel bemerkt, komt dit voornamelijk doordat een mens niet in de mogelijkheden gelooft, die toch wel degelijk in hem schuilen. Een mens die niet in zichzelf gelooft, kan ook niet waarlijk in God geloven. Vroomheid helpt niet, daar vroomheid alleen maar een verschuiving van je gedragspatroon is en als zodanig meestal een oneerlijkheid omvat, die men zelf echter als een verdienste wil zien.

Ook moet u goed onthouden dat je desnoods tegen eenieder zult kunnen liegen, maar nooit tegen jezelf. Als je het toch probeert te doen, blijkt de rekening voor een niet geheel geslaagd zelfbedrog vaak zeer hoog te zijn. Wees dus eerlijk tegen uzelf en handel op grond van het innerlijk erkende zo goed als u kunt naar buiten toe. Zo bereikt u veel in uw leven, veel in de geest en komt u door de aanvaarding van eigen wezen tot het vermogen, het geheel van de scheppingen, zijn voortbrenger, eveneens zonder voorbehoud te aanvaarden.

Waarmee ik dan zo goed als mogelijk is aan de verplichting, ook geestelijke zaken aan te snijden, in het tweede deel van een avond ben tegemoetgekomen. Het was mogelijk niet veel, maar daarvoor was het vlug, doeltreffend en naar ik hoop zelfs duidelijk.

En om te gaan besluiten:

Laat blijmoedig mij aanvaarden
al wat er bestaat.
Erkennende wat fout soms is,
of wat maar net nog gaat,
zoekende naar werkelijkheid,
waarin het ik kan leven.
Dan word je tot adept
en komt uit heel het streven
erkenning van het licht,
dat je welkom dan kunt heten,
daar je niet bang meer bent,
al om jezelf te weten.

Ik dacht, dat alles vlot en vlug was gegaan. Wat dit laatste stukje betreft: U hoeft het niet te onthouden. Maar misschien zit er toch iets voor u in. Voor u mogelijk ook niet. Wanneer ik of een van de anderen zeg: U niet, zo bedoelen wij natuurlijk: zoek het dus zelf maar eens uit.

Een raad voor de komende week wenst u nog? Het zal u de komende week meer meevallen dan u dacht. Besef wel, dat het de week nadien echter weer wat moeilijker zal liggen. Mijn raad: profiteer van je kansen, zolang je ze nog hebt. Maar profiteer nooit op kosten van een ander, maar ga uit van je eigen mogelijkheden die naar ik meen in de komende weken voor de meesten van u voldoende zullen zijn.

Indien u met deze raad rekening houdt, beseffende dat de volgende week dan ook weer wat moeilijkheden kan brengen die onverwacht zijn, kunt u vaak veel meer bereiken in korte tijd dan u mogelijk achtte.

Goedenavond

d.d. 27 september 1974